

LEVELEK A SZERKESZTŐSÉGHEZ

Costa Carei Petőfi-fordításairól

A *Korunk* 1970. 12. számában ismertette a budapesti *Foia noastră* című lapban közölt megemlékezésemet Costa Carei haláláról. Az ismertetés félreérthető közlése szerint *Din lirica lui Petőfi — Petőfi válogatott versei* című antológiában „számos verset ő fordított”. A kötet nem részben, hanem egészében Carei munkája, s abban ötven Petőfi-versfordítását közölte, zömükben olyan költeményeket, amelyek még román fordításban nem jelentek meg.

Hogy Carei saját fordítású verseinek kötetéről van szó, kiderül munkássága egészét értékelő mondatomból: „Acesta două volume formează o realizare care va rămîne opera cea mai de seamă a traducătorului.” Ez a két kötet a fordító legjelentősebb műve. Mondatomban az általam tárgyalt *Tălmăciri din lirica lui Ady* (Fordítások Ady lírájából) című, másik Carei-művet is értekelem. Különben a recenzens tájékozódhatott volna még Carei munkásságáról a *Nagyvilág* 1970. 11. számában írt cikkemből is, amelyben a kiváló műfordítóhoz kapcsolódó személyes emlékeket is felidéztem.

A helyesbítést nem annyira a filológiai pontosság kedvéért, hanem inkább azért tartom fontosnak, mert Carei jelentős irodalmi örökségének fontos részét alkotják Petőfi-fordításai, amelyek a szóban forgó kétnyelvű antológiában megjelentek. Ideje lenne, hogy a halálával lezárult életművét kritikánk felmérje, s irodalmunk e tehetséges és lelkes tolmácsolója munkássága jelentőségéhez méltó értékelést kapjon. Petőfi költészetének gazdag román fordításanyaga van, amint erről Dorothea Sasu nagyszerű Petőfi-bibliográfiájából értesültünk (*Petőfi a román irodalomban. Korunk*, 1960. 9.), s a tolmácsolók között olyan neves költöket is találunk, mint Iosif és Goga; mégis, úgy hiszem, nyelvíleg, vagy sajátos népies hangvételéhez a legközelebb Costa Carei került. Ebben nagyban segítette őt jó magyar nyelvi tudása s rajongása Petőfi költészetéért.

Budapest, 1971. március

Domokos Sámuel
bibliográfus

A román-magyar irodalmi kapcsolatok történetéhez

Egy tévedés ürügyén

A *Korunk* 1970. 6. számában Engel Károly elismerést érdemlő cikket írt *Hidverők példamutatása* címmel a román—magyar művelődési kapcsolatok úttörőiről. Megemlékezik arról a szerény kezdeményezésről is, amelyet Emil Isac részvételével és támogatásával az Erdélyi Szemlében alapításától kezdve végig folytattam. Engel röviden, de elég jellemzően ismerteti lapomnak Isackal, az erdélyi román irodalom kiemelkedő egyéniségével közösen végzett munkáját, amely talán éppen akkor érhetett volna be s hozhatott volna némi eredményt, amikor a fasizmus élesedése győ-

kerében döntötte ki cseperedő ültetvényünket. Isackal egyetértésben végzett munkánk az idők folyamán ugyanis több hajtást hozott. Ilyenek voltak természetesen a kérdésről magáról szóló, román és magyar írók, újságírók, publicisták tollából megjelent cikkek, de irodalmi szempontból sokat jelentettek az egyre népszerűbb versfordítások. Ezen irodalmi vonatkozások mellett különösképp meg kell emlékeznünk egy sokat ígérő közös közéleti tevékenységünkről.

Isac támogatása s nemegyszer az általa javasolt fiatal román írók, költők írásainak megjelentetése mellett egy másik irányú román—magyar közeledési munkánkról is számot kell adnunk. Ezt egészen véletlenül 1937 elején *A Duna ígérete* címmel az *Erdélyi Szemle* első számában megjelent cikkem vezette be s Bányai Károlynak a 2. számban hozzáfűzött reflexiói szélesítették annyira ki, hogy előbb Silviu Dragomir kolozsvári egyetemi tanár, majd kisebbségi miniszter véleményét is megszólaltatták. Bányai Károly, aki egyébként a polgári életben a Mózes Károly nevet viselte, összeköttetései révén megnyerte akciónknak Virgil Nistor ügyvédet is, aki széles körű hullámozást indított el mind a magyar, mind a román társadalmi életben. Elannyira, hogy az *Erdélyi Szemle* 1937. 2. és 1938. 1. számában Dragomirnak két nyilatkozata, később a lap 1938. 5. számában egy sugalmazott és jóváhagyott kisebbségpolitikai cikk jelent meg. Ezek a reformtörekvések az 1938. 6. számban újabb Nistor-cikket eredményeznek, s ugyanakkor a román ügyvéd-publicistának egy magyar szerző címére küldött válaszát is.

Az *Erdélyi Szemle* megindult cikksorozata megnyerte az ifjúság rokonszenvét, s hatása alatt általános diákkonferenciát hívtak össze a kolozsvári unitárius kollégium dísztermébe. Előadónak magát Virgil Nistort kérték fel. Részt vettek a meghívott ifjúsági szervezetek képviselői is, akik az idősebb nemzedékek részéről öszszegyült érdeklődők mellett több felszólalásban adtak hangot a magyarság elgondolásainak. Nistor előadó őszinte, nyílt válaszokat adott az elhangzó kérdésekre, ötletekre. Az előadás visszhangot keltett a napilapokban s Erdély egész magyar társadalmában. Mint érdekességet kell még elkönyvelnünk a már említett 1938. 5. számban elhangzott előzetes híradást, amely egy közelebbről meginduló román—magyar társaság szervezkedését jelenti be, s amely az eddig elhangzott cikkek és vélemények környezetében joggal tételezi fel kezdeményezőül a Silviu Dragomir, Virgil Nistor és Bányai Károly képviselte megmozdulást.

Érdemesnek tartottam beszámolni erről a nem jelentéktelennek látszó mozgalomról, amely az Emil Isac és mások képviselte irodalmi vonal mellett már sajátos nemzetiségpolitikai tervről tesz tanúságot.

Budapest, 1971. március

Sütő-Nagy László
író

HELYREIGAZÍTÁS. 1971. 3. számunkban Szemlér Ferenc Űt az Enciklopédiához című írásának utolsó előtti bekezdésében, a 432. lapon az alulról számított 7—8. sor helyesen így olvasandó: „...törvényeket tartalmazta volna. Azt hiszem, hogy az 1940. augusztus 17-én kelt utolsó levelében...”

Ugyanezen szám 477. lapján a Téka-rovatban a „Majd a szabadság békeessége is eljön...” című könyv szerzőjének a neve: Mózes Huba.

